

Marius Păduraru, George Ungureanu, Dragoș Chistol – Comuna Suseni, județul Argeș. Pagini de monografie

Editura Ordessos a Muzeului Județean Argeș a scos la lumină, la Pitești, în anul acesta (2013) - o nouă și voluminoasă carte semnată de trei tineri cercetători ai acestei prestigioase instituții.

În cele ce urmează, vom încerca o succintă prezentare a conținutului lucrării amintite mai sus.

Autorii au purces la o temeinică documentare, utilizând critic și cu pricepere numeroase izvoare inedite din arhivele comunei Suseni, ale Arhivelor Naționale Istorice Centrale, ale Serviciului Județean al Arhivelor Naționale Argeș și ale Academiei Române. S-au folosit și numeroase izvoare inedite, instrumente de lucru, memorialistică, lucrări generale și speciale, studii și articole.

În afara unui *Cuvânt înainte* semnat de primarul Doru Radu (p. 7-8), a unor *Surse de Documentare* (p. 9-14), cartea mai cuprinde opt capitole (p. 15-422), *Anexe* (p. 423-496), *Bibliografie* (p. 497-504) și *Imagini* (p. 505-536).

Capitolul 1 prezintă: 1. *Amplasamentul geografic și satele componente*, în număr de zece: Suseni (satul de reședință), Burdești, Cerșani, Chirițești, Pădureni, Găleşești, Odăeni, Strâmbeni, Ștefănești și Țuțulești; 2. *Relieful*; 3. *Climatul*; 4. *Rețeaua hidrografică*; 5. *Vegetația naturală*; 6. *Fauna* și 7. *Solurile*.

Capitolul 2 Administrație și demografie generală arată, între altele că satele comunei au aparținut în trecut de trei județe: Argeș, Vlașca și Teleorman. În 1810, satele comunei Suseni cuprindeau între 26 și 53 de case. Sunt menționate numeroase schimbări administrative dar și tendința de scădere a populației între 1956-2011, datorată migrației forței de muncă spre București și navetismului popular după industrializarea orașului Pitești.

Din *Capitolul 3. Legende, tradiții, realități arheologice și documentare. Precizări de natură toponimică* reținem importanța tezaurului monetar descoperit la Țuțulești, în anul 1975, aflat la Muzeul Județean Argeș și cele peste 260 toponime, grupate pe localități. Subliniem și poziția critică a autorilor față de datarea eronată a satului Cerșani de către alt autor într-o lucrare tipărită în anul 2011.

Capitolul 5. Aspecte militare ilustrează eforturile și sacrificiile sătenilor din Suseni pentru obținerea independenței de stat, a înfăptuirii României Mari, precum și în cel de Al Doilea Război Mondial. Radu Șerban din Țuțulești a căzut erou în Bulgaria în anul 1877, iar în 1916-1919 s-au înregistrat 243 eroi, pentru ca în 1946 să fie atestați: 12 invalizi și 35 de văduve de război.

Pauperizarea satelor în timpul războaielor a fost accentuată și de rechizițiile făcute de nemți și de sovietici.

Capitolul 6. Instituții. Primăria, școlile, bisericile și căminele culturale. Vom reține doar câteva date de început. Primăriile au funcționat în case particulare închiriate. Foarte târziu s-au construit localuri de școli, la început din lemn. Pe lângă prezentarea activităților primarilor cunoscuți se pun în evidență și numeroase abuzuri practicate de autorități împotriva sătenilor înstăriți, mijlocași și clăcași săraci.

Școlile au funcționat din 1835 la Suseni și 1838 la Boerești, cu un învățător și foarte târziu cu doi sau mai mulți dascăli. Numeroase tabele prezintă pe elevii înscriși și pe cei promovați, care sunt în număr mult mai mic. Un tabel privitor la anii școlari 1983/1984 – 1989-1990 dovedește că la Școala Suseni numărul școlarilor a scăzut de la 217 la 151.

Autorii analizează situația tuturor parohiilor, în unele, din nefericire, starea bisericilor fiind destul de precară, ca cea din Cerșanii de Jos, aflată în ruină, după cum se poate observa din două fotografii.

La *Starea sanitară*, reținem observația că, în anii '50, s-au eradicat unele maladii endemice ca lepra ori variola unor "greșeli, abuzuri și crime".

Căminele culturale s-au înființat începând cu anul 1929, la Cerșani, sub conducerea lui Traian F. Amzăr.

Capitolul 7. Etnografie și folclor prezintă mai întâi gospodăria (casa și interiorul ei), precum și anexele: pățulul, magazia, șatra, grajdul, povarna. *Obiceiurile calendaristice* (colindele, Steaua, Irozii, Capra, Sorcova, Iordanul, Paparudele). *Obiceiuri din ciclul vieții*: Nașterea, Botezul, Tăierea moțului, Nunta (Ritualul bradului, Udatul la fântână), Însmormântarea (Apa morții) și Jocurile populare mai răspândite: sârba, hora mare, ungurica. Credințele, superstițiile, proverbele, zicătorile și leacurile băbești încheie penultimul capitol.

Capitolul 8 înfățișează personalitățile comunei:

Dumitru Cristian Amzăr (1906-1999), sociolog, filozof, scriitor, traducător;

Constantin Anton (n. 1950), dr. inginer;

Ene M. Braniște (1913-1984), prof. preot;

Gheorghe M. Braniște (n. 1931), inginer;

Marin M. Braniște (1915-1996), autor de scrieri teologice și istoric;

Ana Dincă (n. 1951), economist;

Ion Drăghici (n. 1945), meteorolog;

Florea Dumitrana (1937-2003), pictor amator;

Florea Dumitru (1932-2009), general;

Paula Romanescu (n. 1942), scriitoare, membră a Uniunii Scriitorilor din România;

Aurel Teodorescu (n. 1945), profesor, prefect de Argeș (1996-1999);

Ion M. Toma (1912-1994), general;

Aurelian Vișan (n. 1944), inginer doctor;

Ion Voicu (n. 1960), fotbalist, antrenor.

Anexa I – cuprinde Catagrafia din 1838 (p. 425-483)

Anexa II – Lista cu primarii comunei Suseni

Anexa III – Lista cu primarii comunei Cerșani

Anexa IV – Lista cu primarii comunei Țuțulești.

Urmează *Comuna Suseni. O istorie în date*, începând cu 10 octombrie 1394/17 mai 1395 – bătălia de la Rovine și cu 26 noiembrie 1520 prima atestare documentară a satului Cerșani.

După *Bibliografie*, lucrarea se încheie în imagini din comuna Suseni, cele mai multe color.

Bazată pe o bogată documentare de arhivă și de teren, pe discuții cu autoritățile și oamenii locului, pe numeroase imagini color și alb-negru, pe o analiză complexă și completă a datelor obținute, lucrarea de față aduce o contribuție esențială la cunoașterea trecutului celor 10 sate ale comunei Suseni. Ea poate servi de model și altor cercetători pentru elaborarea unor lucrări similare.

Trebuie remarcată și condiția grafică a cărții, începând cu exteriorul (coperta I și IV).

Felicităm autorii și editura și recomandăm călduros cartea pentru a fi citită de tineri și bătrâni, de localnici și cetățeni de aiurea, de iubitori de carte, de istorie și de tradiții.

Vasile Novac